

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1934

ΑΡΙΘ. 4

Η ΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Σπανίως ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ τόσον καταπεπονημένην καὶ τόσον ἐνώδυνον ὅσον σήμερον, εἰς τὸ ἀτυνίητος δ' ὄξυ τῆς δοκιμασίας ὀφείλεται καὶ ἡ σήμερον ἐντονωτέρα συναίσθησις τῆς ἀνάγκης τῆς ψυχικῆς λυτρώσεως. Τὸ ἀδιέξοδον, εἰς τὸ ὁποῖον μεταπολεμικῶς εἶδεν αἴφνης ἡ ἀνθρωπότης ἑαυτὴν περιελθοῦσαν, καὶ ἡ ἐντεῦθεν ὀλονὲν ὀσημέραι κορυφουμένη ἀγωνία ἤγαγε πολλοὺς εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε πλέον εἰς θέσιν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ νεωτέρου κόσμου, φαίνονται δὲ ἀναζητοῦντες νέους προσανατολισμοὺς, ἀπὸ τῶν ὁποίων προσδοκᾶται ἡ θεραπεία τῶν δεινῶν καὶ ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἀπολύτρωσις.

Ἡ τοιαύτη τροπὴ τῶν πνευμάτων ἀντὶ νὰ γεννήσῃ μελαγχολίαν, ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐοίωνον σύμπτωμα μεταβολῆς στάσεως τῶν ἀνησύχων ψυχῶν ἀπέναντι τῶν θρησκευτικῶν προβλημάτων, διότι ἐμφανίζεται ὡς ἐνδείξις ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔπαυσαν νὰ θεωροῦν τὴν θρησκείαν ὡς ὅλως πρὸς τὴν ζωὴν ἄσχετον καὶ νὰ δέχονται παθητικῶς τὰ πράγματα ὅπως ἡ καθημερινὴ ζωὴ τὰ προσφέρει, καὶ ὅτι, ἐπομένως, ἀπέκτησαν βαθεῖαν τὴν συνείδησιν ὅτι τὰ τοῦ κόσμου δὲν εἶνε ὅπως ἔπρεπε νὰ ἦνε. Αἱ ἐντονωτέρα μάλιστα κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ μεμψιμοιρίαι φαίνονται προσερχόμεναι ἐξ ἐκείνων τῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς στενοχωροῦνται ἀπο τὸ παρὸν καὶ ἀνυπομονοῦν νὰ μεταβληθῇ ὁ κόσμος, μέμφονται δὲ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν νομίζοντες ὅτι ἀποτελεῖ μίαν δύναμιν ἀνασταλτικὴν τῆς λυτρώσεως, ἐμποδίζουσαν μίαν πραγματικὴν μεταρρύθμισιν τῆς ζωῆς, δύναμιν ἀδυνατοῦσαν ἢ μὴ θέλουσαν νὰ μεταβάλῃ τὸν κόσμον, ἀπαλλάττουσα αὐτὸν τῶν σημερινῶν

τον δυσκολιῶν. Ἡ ἀπώλεια αὕτη τῆς πίστεως πρὸς τὰς «παλαιὰς» ἀξίας, αἵτινες ὑπεβάσταζον τὸν παλαιότερον πολιτισμὸν καὶ ἡ τάσις προσφυγῆς εἰς ἄλλα πρακτικὰ ἐξωτερικὰ φάρμακα, ὁποῖα ὁ κομμουνισμὸς ἢ ἡ ἐπιστημονικὴ δι-οργάνωσις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς—ὡς θέλουν νὰ τὴν χαρακτηρίζουν—δύναται νὰ ἐκληφθοῦν ὡς τεκμήρια τῆς ἐν λόγῳ ἀνησυχίας.

Ἄλλ' ἤδη γενικὴ ἀπεχομίσθη πεποίθησις, ὅτι οὐδὲν δύναται ὁ κόσμος νὰ ἐλπίζῃ ἐκ μᾶς μηχανικῆς ἢ οἰαςδήποτε ἐξωτερικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ζωῆς. Τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην τραγωδίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ὅτι κατέστησεν ἀπολύτως συνειδητὴν τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὑλικῆς προόδου ὡς πρὸς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν βαθυτέρων ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι, χάρις εἰς τὰς τεραστίας προόδους ἐν τῷ πεδίῳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὁ νεώτερος κόσμος ἀπέκτησεν ἀσυγκρίτως περισσοτέραν ἢ πρότερον δύναμιν, ἐσώρευσε ἀφθονώτερον πλοῦτον καὶ προσέθεσε πολλὴν γνῶσιν εἰς ὅσιν πρότερον εἶχεν· ἀλλὰ τὴν μὲν δύναμιν ἐχρησιμοποίησε περισσότερον πρὸς καταστροφὴν ἢ πρὸς στήριξιν τῆς ζωῆς, παρὰ τὸ πλεονάζον δὲ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς γνώσεως, οὔτε ἐκ τῆς ἀγωνιώδους κρίσεως κατώρθωσε νὰ ἀπαλλαγῇ, οὔτε ἐστάθη εὐτυχέστερα εἰς αὐτοστήριξιν, προαγωγὴν καὶ βοήθειαν. Ὅτι λείπει ἀπὸ τὸν σύγχρονόν μας πολιτισμὸν δὲν εἶνε ἡ δύναμις, ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ γνῶσις, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ζωτικότης, ἐφ' ὅσον δὲ αὐτὴν δὲν ἐξασφαλίζομεν, οὐδὲν δύναται νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν γνωστὴν θλιβεράν μοῖραν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶσων ἄλλων μετ' αὐτὸν πολιτισμῶν.

Τὸ ζήτημα λοιπὸν τὸ σημερινὸν εἶνε τὸ τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωτικότητος· τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κέντρον καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ συγχρόνου θρησκευτικοῦ προβλήματος. Διότι ἡ θρησκεία οὔτε φιλοσοφία εἶνε, οὔτε ἐπι-

στήμη· ἡ θρησκεία εἶνε ὁ δ ὁ ς ζ ω ἦ ς. Ἄλλ' ἐν οὐδεμιᾷ θρησκείᾳ ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀντίληψις τῆς ζωῆς εἶνε τόσον οὐσιώδης καὶ κεντρικῆ, ὅσον ἐν τῇ χριστιανικῇ, διότι διὰ τῆς λυτρώσεως, τὴν ὁποίαν προσκομίζει εἰς τὴν ὁλοκληρωτικὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν τόσον θίγει τὴν ζωὴν του, καὶ δὴ εἰς αὐτὰ τὰ βάρη τῆς, ὥστε νὰ ἀναγεννᾶται εἰς «ζωὴν καινὴν», νὰ ὑψίσταται τελείαν ἀνακαίνισιν καὶ ἀνάπλασιν καὶ μεταμόρφωσιν καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὡς καινὸν δημιούργημα ἀντλοῦν τὴν ζωὴν του ἀπὸ τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἔννοια λοιπὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς καινῆς ζωῆς εἶνε χαρακτηριστικὴ μόνως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἐντεῦθεν δ' αὕτη νοεῖται ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν ζῶσα θρησκεία. Ταύτην ἀκριβῶς τὴν λησμονηθεῖσαν σήμερον ζωτικότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ διψᾷ ἀσυναίσθητως ὁ σύγχρονος κόσμος, ἀνικανοποίητος ἐκ τῆς ἰδέας τῆς νεκρᾶς θρησκείας, ἡ ὁποία δὲν ἰσχύει νὰ γαλβανίσῃ τὴν ζωὴν, νὰ τὴν λυτρώσῃ τῆς ἀγωνιώδους δοκιμασίας καὶ νὰ τὴν ἰκανώσῃ εἰς ἀνωτέρας ἐξορμήσεις καὶ πτήσεις.

Ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ὑπῆρξεν ἡ μεγίστη μεταμορφωτικὴ καὶ ἀναπλαστικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, μαρτυρεῖ ἡ ἀπαράμιλλος ἱστορία του καὶ οἱ θαυμαστοὶ του καρποί, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ φαντασθῇ τις ὁποῖος θὰ ἦτο σήμερον ὁ κόσμος ἄνευ αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὸ τεράστιον τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς του δυνάμεως. Διὰ νὰ ἀντιληφθῇ δὲ τὴν ἐν τῷ Χριστιανισμῷ θεῖαν ταύτην δύναμιν ἡ παραπαίουσα καὶ ζητοῦσα λύτρωσιν καὶ στήριγμα σύγχρονος ἀνθρώπου ἀνάγκη οὗτος νὰ ἀποβῇ καὶ πάλιν τὸ ζωτικὸν κέντρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος σήμερον ἔχει ἀνάγκην δὲν εἶνε μία νέα θρησκεία, ἀλλ' ἡ ἀνάκτησις τοῦ κράτους τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς ζωῆς, ἡ ἐπίδειξις τῆς θείας του ζωτικότητος. Ἐπιβάλλεται νὰ ἐξανθήσῃ πάλιν ὡς ζωὴ καινὴ διήκουσα δι' ὅλης τῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τότε μόνον θὰ κερδήσῃ τὸν ἀπολέσαντα τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς αὐτὸν ἀνθρώπον, πειθόμενον, ὅτι τὴν γνησίαν, ὁλοκληρωτικὴν καὶ ὀριστικὴν του λύτρωσιν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ μόνος ὁ Χριστιανισμὸς, διότι ἐν μόνῳ αὐτῷ θὰ εὔρῃ τὴν ζητούμενην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ζωτικότητα,

τὴν μόνην δυναμένην νὰ ἰκανοποιήσῃ τὰς ὑψηλὰς τῆς ψυχῆς του ὁρμᾶς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΣ

Δὲν θὰ ἔλεγεν ἀναμφιβόλως νέον τι ὁ ἰσχυριζόμενος, ὅτι, τελευταίως ἰδίᾳ, ἐν τῇ καθόλου παιδαγωγικῇ ἐρευνῇ ὅλως ἰδιαιτέρᾳ παραχωρεῖται θέσις εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν θρησκευτικότητα τῆς ἐσωσχολικῆς καὶ ἐξωσχολικῆς ζωῆς τοῦ παιδός. Ἀπλοῦν βλέμμα ἐὰν δίψῃ τις εἰς τὴν ὁσημέρᾳ πυκνουμένην σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ἀποκομίζει ἀμέσως τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ ὁρθῶς φρονοῦσα σκέψις ἀποβλέπουσα οὐχὶ μετὰ δισταγμῶν καὶ ταλαντεύσεων πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τοῦ θρησκευτικοῦ παράγοντος ἐν τῷ ἠθικῷ φρονηματισμῷ τῆς νεότητος ἐπιδίδεται ἀόκνως πρὸς τὴν μετ' ἐπιμελημένης ἐξετάσεως κατοχύρωσιν τῶν ἰδανικῶν τοῦ παιδαγωγούντος σχολείου, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης τῶσφ ἄχρῃ τοῦδε πολυκλίδου περὶ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν νέων κινήσεως. Ἀποτέλεσμα βεβαίως τοῦτο τῆς ἀντιδράσεως κυρίως κατὰ τῶσφ εὐσυνειδήτως καὶ ὑποσυνειδήτως ἀνατιρασσομένων ἰδεμάτων τῆς ταραχώδους ἐποχῆς μας, τῆς ἄνευ προηγουμένου ὁρμώσεως πρὸς διάσπασιν τοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ ἐξευτελισμὸν τῶν ἠθικῶν ἀξιών τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ προῖον συγχρόνως τῆς βαθυτάτης συναισθήσεως τῆς ὑπαγορευούσης τὴν ἀνάγκην τῆς κυρώσεως τῆς ἠθικοκοινωνικῆς ζωῆς διὰ τῶν ἀπολύτων ἀξιών τῆς ἰλαρῶν φῶς πάντοτε χαρίζουσης χριστιανικῆς θρησκείας.

Ὡς ἀξιοπαρατήρητον δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ γεγονός, κατ' ὃ ἀπὸ καθολικῆς πλευρᾶς ἀναφαίνονται σαφῶς αἱ ἴσως πρότερον οὐχὶ ἄγνωστοι πάντως ὁμῶς οὐχὶ καὶ τῶσφ συνήθεις εὐρύτεραι ἀντιλήψεις ἐπὶ τῆς μετὰ συστηματικώτερας προσοχῆς ἐξετάσεως τοῦ προβλήματος τῆς προσδιοριστικότητος τοῦ θρησκευτικοῦ στοιχείου ἐν τῇ ὅλῃ ἀγωγῇ. Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο θὰ ἐπρεπε νὰ θεωρηθῇ κατ' ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁρθοδόξου ἀπόψεως ὡς λίαν ἐνθαρρυντικόν, διότι ἀναμφιβόλως πᾶσα περαιτέρω προαγωγή τῆς θρησκευτικῆς παιδαγωγικῆς ἐπὶ καθολικοῦ πεδίου θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς χρητιμότερα εἰς διδάγματα Πάντοτε ἐδείχθη ἐκ τῆς πείρας, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ πραγματικότης, ἐπιζημιώτερος ὁ ἀρηνιασμὸς τῆς ἀχαλινώτου ἐλευθερίας τῆς ἀτομικῆς σκέψεως ἢ ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ χαλιναγώγησις αὐτῆς καὶ δὴ ὑπὸ τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ κύρους δεδοκιμασμένων ἀρχῶν, αἵτινες ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καί, πρὸ παντός, τῆς ματαφυσικῆς τῶν βάσεως γίνονται πάντοτε ἀσφαλέστεροι ὁδηγοί.

Ἐκεῖνος, ὅστις ἤλθεν εἰς ἀμεσώτερον σχέσιν πρὸς τὴν σημερινὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἢ καὶ τὴν ἐκτὸς τοῦ σχολείου τῆς ἀντιστοίχου ἡλικίας, καὶ ἠθέλησε νὰ γνωρίσῃ ἐγγύτερον τοὺς ψυχικούς της πόθους, τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς, τὰς ἔστω καὶ

ἀφελεστάτας ἀντιλήψεις της περὶ τῶν σκοπῶν τῆς ζωῆς, δὲν θὰ ὁμολόγει ἀναμφιβόλως τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν ἤρνεϊτο νὰ πιστοποιήσῃ, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν νέων τούτων διέσχονται δεινὴν θρησκευτικὴν κρίσιν. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τὴν, ὅτι δὲν πιστεύουν ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀποτελοῦσι μέλη ὀλόγητος μετεχούσης θρησκευτικῶν βιωμάτων, πάντως ὅμως εὐρίσκειται ἐν τῇ πραγματικότητι ὁμολογῶν, ὅτι, ἐνφ' βασιανιστικαὶ ἀμφιβολία περὶ τὴν πίστιν ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῶν τὴν γαληνιότητα τῆς τόσῃ καλῆς περιόδου τῆς ζωῆς των, ἀντιθέτως νοσταλγοῦσι νὰ πληρώσωσι τὸ ψυχικὸν των κενὸν καὶ αἰσθάνονται λύτρωσιν πραγματικὴν οἱ ἐξ αὐτῶν εὐρίσκοντες δημιουργημένας συνθήκας καὶ ὄρους, οἵτινες ἀναγκάζουσι πλέον τούτους οὐχὶ νὰ πελαγοδρομῶσιν, ἀλλὰ νὰ ἀποσαφηνίσωσι τὸ πνευματικὸν των περιεχόμενον.

Καὶ ὅμως ἡμεῖς ἐργαζόμεθα πάντοτε νὰ ὁδηγήσωμεν εἰς τὴν πίστιν. Ἐὰν ἐπιτυχάνωμεν τοῦτο, δὲν δυνάμεθα οὔτε θὰ δυνηθῶμεν ποτε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ εἴπωμεν. Τοῦτο εἶναι ὑπόθεσις ἐνὸς ἐκάστου διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ ὅμως ἀγνούμεθα τοῦτο εἰς τὸν μαθητὴν καὶ δὴ τῆς φιλοσόφου ἐκείνης ἡλικίας, τὴν ὁποῖαν τόσῃ ἀπασχολεῖ τὸ ἐρωτηματολόγιον τῶν αἰνιγμάτων τῆς ζωῆς. Ὁ νέος σκέπτεται αὐτοτελῶς, ἰδιοτυπικῶς ἑκαστος, καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ζητοῦσι νὰ ἐπιβάλλωνται ὡς διακανονιστικαὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ζωϊκοῦ ὄνθου καὶ ὡς δίδουσαι περιεχόμενον εἰς τὴν ζωὴν. Κατενοήθη ἤδη καὶ ἐπιζητεῖται, ὅπως ὁμιλήσῃ ὁ μαθητὴς ἐλευθέρως διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ σαφέστερον ὁ ψυχικὸς του κόσμος, νὰ διαγνωσθῶσιν ὀρθῶς αἱ ἐλλείψεις του αἱ σκέψεις του, αἱ ψυχικαὶ του ἀνάγκαι. Διότι ἀναμφιβόλως δραστηριωτάτη θεραπεία τοῦ κακοῦ τῶν ἠθικῶν χρεωκοπιῶν, τὰς ὁποίας ὅλοι καὶ ἀναγνωρίζομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ἀλλὰ καὶ ποθοῦμεν νὰ διορθώσωμεν, προϋποθέτει ὀρθὴν διάγνωσιν. Ἀκριβῶς δὲ ἡ συναίσθησις τῆς ἀνάγκης ταύτης ἀναγνωρίζεται γενικῶς καὶ πρὸς τὴν κατευθύνσιν ταύτην χωροῦσιν αἱ προσπάθειαι τῆς παιδαγωγικῆς σκέψεως. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης, ἐπὶ τῆς ὁποίας κινεῖται σαφέστερον ἡ διαμαρτυρομένη θρησκευτικὴ παιδαγωγικὴ, ἐργάζεται παραλλήλως καὶ ἡ καθολικὴ θέλουσα νὰ προσφέρῃ τὴν ἀνάλογον συνδρομὴν της.

Ὁ καθολικὸς θεολόγος G. Wunderle ἐν τῷ βιβλίῳ του Glaube und Glaubenszweifel moderner Jugend ἐκθέτει τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ θρησκευτικοψυχολογικῆς ἐξετάσεως γενομένης παρὰ τοῖς μαθηταῖς ἀνωτέρων τάξεων καθολικῶν σχολείων μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἐχων ὑπ' ὄψιν τὸ φαινόμενον τῆς σαφῶς διαφαινομένης παρὰ τοῖς νέοις τῆς ἡλικίας ταύτης ἐλλείψεως ψυχικῆς ἐνότητος, ἥτις παρακωλύει τὴν σταθερότητα ἐν τῇ πίστει, ἐπεζήτησε νὰ καθορίσῃ τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποῖαν ἡ διδασκαλία τῶν πιστευτέων ἀληθειῶν ἀσχεῖ παρ' αὐτοῖς. Εἰς τὰς τάξεις ταύτας διδάσκειται ἡ Κατήχησις μετ' ἀπολογητικοῦ χαρακτῆρος. Δὲν περιορίσθη μόνον εἰς ἀρρεναγωγεία, ἀλλ' ἐπεξέτεινε τὸν πειραματισμὸν του καὶ εἰς παρθεναγωγεία, εἰς σχολεῖα ὅμως πάντοτε τοῦ νεωτέρου τύπου. Ὑπέβαλεν εἰς τοὺς μαθητὰς μετὰ προ-

ηγουμένην προπαρασκευὴν τρία ἐρωτήματα καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτῶν γραπτὴν ἀπάντησιν. Ταῦτα ἦσαν: α') πρὸς ποῖαν θρησκευτικὴν ἀλήθειαν αἰσθάνονται ἰδιαιτέραν προτίμησιν καὶ διὰ ποῖον λόγον; β') Εἰς ποῖα ἐκ τῶν δογμάτων παρουσιάζεται ἡ μεγαλύτερα δυσκολία πρὸς παραδοχὴν καὶ διατήρησιν; γ') Ἡ διδασκαλία ποῖων ἐκ τῶν δογμάτων ἀσχεῖ βαθυτέραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς προσωπικῆς ζωῆς των;

Γνωρίζομεν βεβαίως τὰς ἀτελείας τῶν τοιούτων πειραματισμῶν ὑποκειμένων εἰς πολλὰς συμπτώσεις καὶ μάλιστα ὑποβολιμαίας ἐπιδράσεις, αἵτινες παρακαλοῦσι τὴν σαφήνειαν καὶ ἀκριβοφάνειαν ἐν τῇ ἐξαγωγῇ συμπερασμάτων, τὰ ὅποια ὅμως πάντοτε δὲν παύουσι νὰ εἶναι ἀξιοπαρατήρητα, ὡς ἐν τῷ παρόντι. Δὲν ἀποκρύπτομεν, ὅτι διαφωνοῦμεν πρὸς τὴν διὰ τοιούτων ἐρωτηματολογίων ἀπακριβῶσιν ἐκείνων, διὰ τὰ ὅποια δύναται νὰ καθιερωθῶσιν ἀσφαλέστεραι μέθοδοι. Διότι ἀναντιρρήτως πάντοτε ἰστάμεθα πρὸ τοῦ σοβαρωτάτου κινδύνου διαταραξέως τῆς ἀπλότητος τῆς πίστεως ἔστω καὶ παρὰ τῷ ἐνί, ὅστις δὲν ἤρχισε νὰ ἀμφιβάλλῃ. Καὶ ἐὰν δὲν ὑπενθυμίζομεν προσηγουμένης ἀμφιβολίας, ὅμως παρέχομεν ἀφορμὴν πρὸς νέας τοιαύτας. Παρὰ τοῦτο βεβαίως παραμένει πάντοτε τὸ ἐλαφροντικόν, ὅτι σπανιότατα λαμβάνουσι χώραν καὶ βεβαίως θὰ πρόβῃ πάντοτε χάριν ἀνωτέρου σκοποῦ, ὅστις δὲν θὰ ἠδύνατο ἄλλως νὰ ἐπιτευχθῇ, νὰ ὑποχωροῦν αἱ ἐπιφυλάξεις. Ἀναμφιβόλως δὲ τοῦτο θὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ πειραματιστὴς καθολικός.

Δὲν θὰ ἠθέλομεν νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς πολλὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δεδομένων ἐκ τῶν ἀπαντήσεων τῶν μαθητῶν, αἵτινες, ἄλλως τε, ὡς ἐκ τῆς αὐτουοῦσι παραθέσεώς των φαίνεται, εἶναι ἐπηρεασμένα πολυλῶως. Ἰδιαιτέραν αἰσθάνονται συμπάθειαν οἱ ἀπαντῶντες πρὸς τὴν περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ του ἔργου. Ἡ διὰ τῆς ἐξομολογήσεως συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἡ ἐσχατολογία ἀποτελοῦν ἐπίσην προσφιλῆ σημεῖα τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν μαθητῶν. Αἱ δυσκολίαι δὲ αἱ περισσώτεραι πρὸς τὸν κατ' ἐπίγνωσιν ἐσωτερικὸν ἐνστερνισμὸν ἀναφαίνονται εἰς τὴν περὶ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ διδασκαλίαν, τὴν τοῦ ἀλαθήτου, ὀλιγώτερον δὲ τὴν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὡς προσδιοριστικὰς τοῦ θρησκευτικοῦ των βίου εὐρίσκουσι τὰς περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἐσχάτων δογματικὰς ἀληθείας ὡς καὶ τὰς περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας. Τὸ ὀλίγον δὲ συμπέρασμα δύναται νὰ συγκεντρωθῇ περὶ τὴν ἀπαίτησιν, ὅπως ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία ἐπιδιώκῃ ὑπὲρ τὴν ἀπλὴν δογματολογίαν καὶ ἀρετολογίαν νὰ κερδίξῃ ἕδρασαν ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου.

Γενικῶς ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὸ ὅτι παρ' ἐλαχίστους ἐξ ἐκείνων, παρὰ τοῖς ὁποίοις ἄλλως τε παρατηρεῖται ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένον τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα, εἶναι εὐκρινῶς σαφές, τί εἶνε πίστις, χωρὶς ὅμως πάντοτε νὰ παύῃ αὕτη νὰ ἀποσπῇ τὸ προσδιοριστικὸν στοιχεῖον τῆς ἀπαντήσεώς των. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὀλοτελής παραμέλησις τῆς ἐξάρ-

σεως τοῦ οὐσιωδεστάτου παράγοντος τῆς χάριτος ὡς ἐπίσης ἐξ ἀντιθέτου ἢ ὑπερτίμησις τοῦ γνωσιολογικοῦ στοιχείου εἶναι σημεῖα ἀξία προσοχῆς. Ἐνεθυμήθημεν εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας καὶ τὸν Ἕλληνα μαθητὴν μας τῶν ἀνωτέρων γυμνασιακῶν τάξεων, ἡ ἐξέτασις τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ ὁποῖου βαθύτατα μᾶς ἀπησχόλησε, ἐνθυμούμεθα δὲ πάντοτε οὐχὶ μετ' εὐχαριστήσεως τοὺς ἠθικοὺς νυγμούς, τοὺς ὁποῖους ἐδοκιμάζομεν, ὅταν, ἐξερχόμενοι τῆς σχολικῆς αἰθούσης, διησθανόμεθα, ὅτι, παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας μας, παρ' ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἀβίαστον συμμετοχὴν τῶν μαθητῶν μας κατὰ τὴν διδασκαλίαν, δὲν παρῆχομεν ἐν τῇ πραγματικότητι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζητεῖ πράγματι ἡ ψυχὴ, ἡ, ὀρθότερον εἰπεῖν δὲν τὸ παρῆχομεν, ὅπως τὸ ἐπόθει ἡ καρδιά των. Καὶ κατελήγομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι βασικὴ τις αἰτία ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως τῶν πολλῶν καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὸ ὑψηλὸν ἀναπλαστικὸν ἔργον γνωστῶν ἐξωτερικῶν αἰτιῶν, τὰς ὁποίας ἀτυχῶς θεωροῦμεν πάντοτε ὡς τὰς πρωτεύουσας.

Τὰ τελευταῖα κυρίως παρατηρήματά μας μᾶς παρέχουσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ σταματήσωμεν τὰς σκέψεις μας εἰς δύο πολλάκις ἐπιζητήσαντα νὰ ὀρθωθῶσι πρὸς ἡμῶν ὡς παρῆχοντα λύσιν ἐπὶ τῶν βασιμιστικῶν ἐρωτηματικῶν μας ἀπαντήματα. Πάντοτε ἐνομίσαμεν καὶ ἤδη βασιμώτερον δικαιούμεθα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἀσυνειδήτως ἐν τῇ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ καὶ δὴ τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ὑπέικοντες εἰς ὑποσυνείδητον αἴτιον ἢ, μᾶλλον, ἄθροισμα αἰτιῶν διφυοῦς προελεύσεως, τὸ μὲν προσαρμογῆς πρὸς ἑτέρων περιοχῶν ἀξιώματα, τὸ δὲ τῆς ἐκ παραδόσεως ἑλλείψεως εὐρυτέρας προοπτικῆς καὶ δουλείας εἰς τὸ ἐκ συνηθείας παγιωθέν, ἀφ' ἑνὸς μὲν δουλεύομεν εἰς τὸν στεγνὸν καὶ ἄχαριν θεωρητισμὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπικινδύνως νοησιαρχοῦμεν καὶ ἐπιβλαβῶς ἀρνούμεθα τὴν δύναμιν τοῦ ὄντος ὑπάρχοντος ἐν ἡμῖν ἢ ἔστω καὶ τύποις λαμβανομένου ἠθικοῦ κύρους, ἐπαγγελματίζοντες δεσμευτικώτατα. Λησμονοῦμεν, ὅτι πᾶσα προσπάθεια προσαρμογῆς πρὸς τὸ καιρικὸν πνεῦμα — καὶ τοιαῦται δὲν ἑλλείπουσιν ἀτυχῶς ἐπὶ τοῦ πεδίου μας — ἀποτελεῖ ἄρνησιν τῆς ἀπολύτου ὑπερχρονίου ὑπερφυσικῆς ἐξαρτήσεως, τῆς ὁποίας τὸσφ στερωθῶς δέον νὰ ἔχῃται ἡ ὑγιὲς θρησκευτικὴ διαισθητικὴ ἀπαιδαγώγησις, διότι ἐξωτερικαὶ προσαρμογαὶ οὐδαμῶς προάγουσιν εἰς τὴν πνευματικὴν ἐνότητα καὶ ἐσωτερικότητα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν προβιολόμεθα πρὸ τοῦ μαθητοῦ ὁπωςδήποτε ἀμφιβάλλοντες περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς κατοχυρώσεως τῆς τὸσφ ὑποβλητικῆς ἀπλότητος τῶν ἀληθειῶν μας, παύομεν νὰ καθιστῶμεν τούτον ὑπεύθυνον νὰ πιστεύσῃ. Καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ μαθητὴς καὶ διαισθάνεται ἀπλήρωτον τὸ ψυχικὸν του κενόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπλήρῃ ἡ ἀπλότης καὶ καθαρότης τῆς ἀνεπιτηδεύτου καὶ θεομουργοῦ διδασκαλίας, τὴν ὁποίαν κατὰ βῆθος ζητεῖ πάντοτε ἡ ἡλικία αὐτῆ. Καὶ ἐρωτώμενος θὰ μᾶς ἀπεκρίνεται ἀναμφιβόλως, ἐὰν ἀπέδιδεν ἐν τῇ ἀπαντήσει του τὸν πραγματικὸν ἑαυτὸν του, ὅτι διψῶ ἀνεπιτηδεύτα δῆματα ζωῆς καὶ μόνον, καὶ καθιστῶ ταῦτα κτῆμα μόνιμον, ὅταν ὁ ἀπόροχός των εἶναι ὡ

λοκληρωμένη ἠθικὴ προσωπικότης, ἡ ὁποία τότε ὡς τοιαύτη ἀντλεῖ ταῦτα μόνον ἀπὸ τὴν ὄντως πηγὴν.

Θὰ μᾶς ἔλεγε περαιτέρω, ὅτι δὲν πταίουσιν τόσον τὰ προγράμματα, δὲν εὐθύνονται τόσον αὐτὴ ἡ ἐκείνη ἢ διάταξις τῆς σειρᾶς τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἢ ὅ,τι ἄλλο ἐξωτερικόν, ὥστε ἀποφοιτῶν νὰ παραδίδωμαι εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ τεθολωμένος τὸν νοῦν καὶ ψυχρὸς τὴν καρδίαν νέος, ὅσον ἢ μὴ χρησιμοποιησῆς ἐκ μέρους σας τῶν μέσων τῆς ἀντικειμενικῆς ἐξετάσεως τῶν πραγματικῶν πνευματοθησκευτικῶν ἀναγκῶν μου καὶ τῆς ἐπι ἀντικειμενικωτέρας διακριβώσεως τῶν αἰτιῶν ἀπὸ τῆς βασικωτέρας καὶ ἐσωτέρας ἀπόψεώς των.

Ἐν Λευσίᾳ

I. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Η ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΑΜΒΩΝΟΣ

A'.

Εἰς τὰ δύο τελευταῖα φύλλα τῆς «Ἐκκλησίας» τοῦ λήξαντος ἔτους (σ. 395-356 καὶ 408-410) ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπὸ τοῦ ὑποφαινομένου καταρτισθὲν διάγραμμα συστηματικῆς σειρᾶς κηρυγμάτων διὰ τὸ ἔτος ὀλόκληρον, ἀναφερομένης εἰς τὸ γενικὸν ζήτημα περὶ τῆς «*ὁδοῦ τῆς Σωτηρίας*». Ἡ σειρά ἀρχετα ἀπὸ τῶν παραμονῶν τῶν Χριστουγέννων τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ τελευτᾷ τῇ Κυριακῇ μετὰ τὰ Χριστουγεννα τοῦ ἀρχαμένου, διαρρεῖται δ' εἰς τρία ἄνισα μέρηματα, ὧν ἕκαστον πάλιν ὑποδιαιρεῖται εἰς μερικωτέρας μεθοδικὰς ἐνότητες περιλαμβανούσας τὰ εἰδικὰ θέματα τοῦ κηρύγματος μιᾶς ὥρισμένης χρονικῆς περιόδου. Εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ διαγράμματος τούτου ὠρμήθημεν ἐκ λόγων καθαρῶς πρακτικῶν καὶ δὴ ἐκ τῆς ἀνάγκης, ὅπως συστηματοποιήσωμεν τὸ ἡμέτερον ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ ναῷ κήρυγμα, ἐδώκαμεν δ' αὐτὸ εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ παρακινήθέντες ὑπὸ φίλων ἀσχολουμένων περὶ τὸ θεῖον κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ ἀποβλέψαντες εἰς τὴν παροχὴν ἀφορμῆς πρὸς μελέτην τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ *συστηματοποιημένου* κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἴσως νὰ προστεθῇ ὅτι οὔτε νομίζομεν ὅτι εἴμεθα οἱ μόνον, οἵτινες ἐσκέφθημεν περὶ τῆς τοιαύτης ἀνάγκης—διότι περὶ πολλοῦ ποιούμεθα τὰς ἐργασίας τῶν τόσων τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ἀκαταπονήτων ἐργατῶν, ζώντων τε καὶ κεκοιμημένων—οὔτε ὑποθέτομεν ὅτι ἐξηντήσαμεν διὰ τῆς ἀποπείρας ἡμῶν ταύτης τὸν ἀνεξάντλητον θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον δύναται ν' ἀρυσθῇ ἀπὸ τὸν λατρευτικὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ πιστὸς καὶ ἐπιμελής ἱεροκήρυξ.

Πράγματι εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι ὁ ὅλος τῆς Ἐκκλησίας λατρευτικὸς βίος ἐγκλείει βαθυτάτην ψυχολογικὴν καὶ παιδαγωγικὴν σοφίαν, παρὰ τὴν ὁμολογημένην ἀνάγκην τῆς εἰς τινὰ σημεῖον προσαρμογῆς του πρὸς τὰς σημερινὰς ὅλας ἰδιαζούσας συνθήκας τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, ἀνάγκην, ἡ ὁποία προκύπτει πάλιν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἐνέχει ἡ ὀρθόδοξος λατρεία, ἡ ὁποία, κατὰ τὸ πλεῖστον, παραμένει, δυστυχῶς, ἄγνωστος καί, συνεπῶς, ἀνεμετάλλευτος διὰ τὸ μέγα πλῆ-

θος τῶν πιστῶν. Ὁ προσεκτικὸς δὲ παρατηρητὴς θὰ διίδη ἀμέσως εἰς τὰς διαφόρους λειτουργικὰς περιόδους καὶ σύνολα ὁλόκληρα μεθοδικῶν ἐνοτήτων, διὰ τῶν ὁποίων, κατὰ τρόπον ἀληθῶς θαυμάσιον, παιδαγωγεῖται ὁ πιστὸς εἰς τὴν νοητικὴν καὶ τὴν συναισθηματικὴν οἰκείωσιν τῶν ὑπερφυῶν τῆς Πίστεως ἀληθειῶν καὶ καθοδηγεῖται παιδαγωγικώτατα εἰς τὴν βίωσιν αὐτῶν.

Τῆς ὅλης ταύτης μορφωτικῆς ἐργασίας μετέχουσι τόσον τὰ ἱερὰ ἔγγραφα ὅσον καὶ τὰ ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματα, δι' ὧν ποικίλλεται ἐκάστη περίοδος λειτουργικῆ, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὸ θεῖον κήρυγμα ἀνάλογον πρέπει νὰ ἔχη τὸν σκοπὸν, προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἡμερῶν μας—καὶ ὅτι καὶ ἐπιβάλλεται, ὅπως διὰ τοῦ κηρύγματος δίδεται ὁ τόνος καὶ ἡ ὄψις πρὸς τὴν ἐμβάθυνσιν εἰς τὰς ἐννοίας, τὰς ὁποίας ἐκάστοτε ἡ Ἐκκλησία ζητεῖ νὰ ὑποβάλλῃ ἢ καὶ νὰ ὑπομνήσῃ μόνον εἰς τοὺς πιστούς. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης κυρίως ἐβασίσασαμεν τὸ «διάγραμμα» μας ἐκεῖνο ἐξαίροντες ἐκ τοῦ ὅλου κύκλου τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὑποβαλλομένων ἐννοιῶν ἐκεῖνας μόνον τὰς ἐννοίας, ὅσας ἡμεῖς ἐθεωρήσαμεν πρωταρχικὰς καὶ ἀπολύτως ἀναγκαίας διὰ τὴν πρώτην μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἀκροατηρίου ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας συνεννόησιν καὶ γνωριμίαν, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν ὡς ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὸ ἔργον τῆς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀμβωνος διδασκαλίας.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

Σημείωσις. Εἰς τὸ ὡς ἄνω «διάγραμμα» παρεσιέφρουσαν, ὅτυχως, τυπογραφικὰ τινὰ λάθη εἰς τὴν σελίδα 409 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 51—52 φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας» π. ἔ. ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρίθμησιν τῶν Κυριακῶν καὶ δυσχεραίνοντα τὸν ἀναγνώστην. Τὰ λάθη ταῦτα δεόν νὰ διορθωθῶσιν ὡς ἑξῆς :

στήλη α'.	στίχος 36 :	Κυριακὴ	ΙΑ'.	ἀντὶ	ΙΑ'.	
>	>	19 :	>	Α'.	>	Α'.
>	>	31 :	>	ΚΑ'.	>	ΔΑ'.
>	>	36 :	>	ΚΒ'.	>	ΝΒ'.

ΙΕΡΑΙ ΜΟΝΑΙ
ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ

[2]

2) *Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.*

Ἡ Μονὴ αὕτη ὀνομαζομένη ὡς ἐκ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται, καὶ «Παναγία ἢ Κεχριά», ἐνδεχόμενον νὰ ἰδρῦθη τῇ 1738, συμφώνως τῇ ἐπιγραφῇ, ἣτις διεσώζετο ἐν εἰλιταρίῳ ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ· δὲν ἀποκλείεται ὅμως, λόγῳ τῆς ἀσαφείας τῆς ἐπιγραφῆς, ἢ χρονολογία αὕτη νὰ εἶναι ἀνακαινίσεως καὶ ἡ Μονὴ νὰ εἶνε ἐπιμένως ἀρχαιοτέρα¹. Ἡ Μονὴ εὐρίσκειτο ἐν ἐνεργείᾳ μέχρι τῶν πρὸ

1. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη σήμερον δὲν διακρίνεται· διέσωσε δ' αὐτήν, οὐχὶ ὅμως πλήρη, καθότι εἶχε γίνῃ ἐξέτιλος

τῆς ἐπαναστάσεως χρόνων, ὅποτε διαλυθεῖσα περιήλθεν τῇ 1838 ὑπὸ τὴν μόνην ὑφισταμένην ἐν Σκιάθῳ Μονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἀποφάσει τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος φέρεται ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῆς Κοιμήσεως Γρηγόριος ὁ Ἄννης. ἐξ ἐγκρίτου οἰκογενείας τῆς Σκιάθου καταγόμενος, τὸν ὅποιον ἢ παράδοσις παρουσιάζει ὡς ἔχοντα μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τε τοὺς Λιάπιδας καὶ τοὺς προϊσταμένους τῆς λειτουργίας τῆς μεσαιων. πόλεως Σκιάθου τοῦ Κάστρου. Ὁ Γρηγόριος οὗτος εἶχεν ἀναγνωρισθῆ καὶ ὡς πνευματικὸς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σκιάθου καὶ τῶν ἀπέναντι χωρίων τῆς Εὐδοίας, εἰς ἐν τῶν ἑποίων καὶ ἀπέθανε κατὰ τινα περιόδειαν τοῦ τούτου ἢ εἰκὼν διασώζεται ἐν τοιχογραφίᾳ δεξιὰ τῇ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν ναὸν ἐν ὁλοσώμῳ παραστάσει κρατοῦντι εἰς τὴν δεξιάν τὴν Μονὴν ἐν μικρογραφίᾳ καὶ πιθανὸν οὗτος νὰ συνέδαλεν εἰς τὴν ἀνακαινίσιν ἢ τὴν εἰκονογράφησιν τοῦ ναοῦ.

Σήμερον τὰ ὑπάρχοντα ἄλλοτε γύρωθεν κελλίας τῆς Μονῆς ἔχουν καταρρεῦσαι καὶ μόνον δύο ἐξ αὐτῶν διατηροῦνται ἐπισκευασθέντα. Ὁ δὲ ναὸς, ρυθμοῦ σταυροειδοῦς βυζαντινοῦ μετὰ χωρῶν, «μὲ τὸν περικαλλῆ θόλον τοῦ ὁποῦ ἀστράπτει εἰς τὸν ἥλιον ὄλως πεποικιλμένος ἀπὸ τὰ ὠραία παλαιὰ πινακία τὰ ἐγκολλημένα εἰς τὸ κτίριον ὡς ὄστρακα μαργαριτοφόρα»¹, διασώζει ἐνκαλῆ ὅπως δῆποτε καταστάσει τὰς τοιχογραφίας αὐτοῦ καὶ μάλιστα τὸν ἐπὶ τοῦ τρούλου Παντοκράτορα. Αἱ τοιχογραφίαι αὗται, μέτρια δείγματα τῆς μεταβυζαντινῆς τέχνης, ἔχουν ἐκτελεσθῆ, κατὰ τὴν ἀναφερθεῖσαν ἐπιγραφὴν, τῇ 1745. Ἄξιαι σημειώσεως εἶνε καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ τέμπλου, αἵτινες εἶνε παλαιόταται τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ τέμπλον τοῦ ναοῦ, τὸ ὅποιον εἶνε ξυλόγλυπτον μὲ διαφόρους διακοσμήσεις καὶ διατηρεῖται καλῶς.

3) *Μονὴ τοῦ Γενεθλίου τοῦ Προδρόμου.*

Κατὰ τὸ Δ. μέρος τῆς νήσου «παρὰ τὴν κρυερὰν τοῦ Δασκαλιοῦ πηγὴν, εἰς μίαν περιοχὴν ἔχουσαν πολλὴν ὁμοίτητα πρὸς τὰς ἀσκητικὰς τοῦ Ἄθωνος κατασκηνώσεις, ἐν μέσῳ πυκνῶν ἀλσῶν πευκοφυτευτῶν καὶ μιᾶς ἀγρίας² ἐν γένει καὶ ἀκαλλιεργήτου φυτείας»³, εὐρίσκειται ἡ Μονὴ τοῦ Γενεθλίου τοῦ Προδρόμου.

Ἡ Μονὴ αὕτη, κατὰ σωζομένην ἐπιγραφὴν ἐν τῇ Μονῇ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐκτίσθη τῇ 1741

κατὰ τὸ ἡμῖς, ὁ καθ. Γρ. Εὐαγγελίδης ἐν τῇ ἔργῳ του: Ἡ νήσος Σκιάθος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες. Ἀθήναι: 1913.

1. Α. Παπαδιαμάντη. Ἡ Πεποικιλμένη.

2. Α. Μωραϊτίδου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 112.

ὑπὸ τῶν Σκιαθίων ἀδελφῶν Παρθενίου καὶ Ἰακώβου, διὰ τοῦτο καὶ σήμερον «Πρόδρομος τοῦ Παρθένου» ὀνομάζεται. Ἡ Μονὴ εὐρίσκειτο ἐν ἐνεργείᾳ μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἀντιβασιλείας, περὶ τῆς ἱστορίας ὅμως αὐτῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οὐδὲν γνωρίζομεν· διαλυθεῖσα δ' ἀπέμεινεν ἔρημος μοναχῶν καὶ ἤρχισε συντόμως νὰ καταρρέῃ. Ἀλλὰ τῷ 1848 ὁ γνωστὸς ἱερομ. Διονύσιος ὁ Λογιώτατος ἀνεκαίνισε καὶ διεσκέυασεν αὐτὴν εἰς γυναικειαν Μονήν, πολλήν δὲ πνευματικὴν ὠφέλειαν παρέσχεον αὐτῇ εἰς τὸν γυναικειον μάλιστα κόσμον τῆς νήσου, ὅστις ἐσύχναζεν ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν. Τοῦ Διονυσίου ὅμως ἐκδιωχθέντος, ἡ Μονὴ διελύθη καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ καταρρέῃ· ὅτε τῷ 1895 ὁ ἀοίδιμος Ἄλέξ. Μωραΐτιδης ἐπεσκεύασεν ἐκ νέου τὸν ναὸν τῆς Μονῆς καὶ ἔκτισε καὶ τέσσαρα νέα κελλία ἐπὶ τῶν θεμελίων τῶν παλαιῶν.

Ὁ ναὸς τῆς Μονῆς, μικρότατος κατὰ τὸ μέγεθος, εἶνε ρυθμοῦ μονοκλίτου βασιλικῆς μετ' ἀμφικλινοῦς στέγης καὶ διασώζει σήμερον ὀλίγας τοιχογραφίας ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑπερθύρου ἐπιγραφὴν τῆς ἀνακαινίσεως ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μωραΐτιδου.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΦΡΑΓΚΟΥΛΑΣ
Πτυχ. Θεολογίας

1. Ὀλίγον μακρὰν τῆς Μονῆς τοῦ Γενεθλίου τοῦ Προδρόμου εὐρίσκονται ἐρείπια κτιρίου τινος ὀνομαζομένου Λασκαλιό. Ἡ παράδοσις διασώζει ὅτι ἐνταῦθα ἐλειτούργησε τὸ πρῶτον σχολεῖον τῆς τουρκοκρατομένης νήσου, εἰς τὸ ὅποιον μετέβαινον οἱ παῖδες ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως τοῦ Καστροῦ· ὡς διδάσκαλοι δ' ἐχρησιμοποιοῦντο ἐγγράμματοι μοναχοὶ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὰ ἐν Γερμανίᾳ.

Ὁ ἄκρος ἐθνικισμὸς τοῦ χιτλερικοῦ ἐν Γερμανίᾳ καθεστῶτος καὶ ἡ γνωστὴ ἀπόφασις περὶ τοῦ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς στειρώσεως γερμανικοῦ εὐγονισμοῦ προσέκρουσαν πρὸς ἐρρωμένην ἀντίδρασιν τῶν χριστιανικῶν κύκλων ὀλονέν ὁσημέραι ἐντεινομένην. Τῇ εἰσηγήσει τοῦ Βατικανοῦ ὀλόκληρος ὁ καθολικός κόσμος καταδικάζει ἀνεπιφυλάκτως ὁρμηύτατα καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἄμβωνος τὴν «φυλετικὴν παραφροσύνην» τῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν καὶ τὸν ἀντισημιτισμὸν των καὶ συνιστᾷ τὴν ἔμμονον ἀνυπακοὴν εἰς τὴν περὶ τῆς στειρώσεως διάταξιν ὡς ἄντικρον ἀντίθετον πρὸς τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν. Μέγας ἀναβρασμὸς παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν λουθηρανῶν, τῶν ὁποίων ὑπέρ τὰς ἑξ̄ χιλιάδας πύσιοιρες ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βημάτων ἐκήρυξαν αὐτὸ τοῦτο ἐπα-

νάστασιν κατὰ τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Δρος Müller καὶ τῆς τυραννίας τοῦ κράτους. Ἡ κατάστασις ἐν γένει κρίνεται λίαν σοβαρὰ, παρακολοῦθεῖται δὲ πανταχόθεν μετ' ἄκρον ἐνδιαφέροντος, τορίζεται δὲ ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ θρησκευτικῷ τύπῳ ὅτι, ἐνῶ ἡ κατὰ τοῦ χιτλερικοῦ καθεστῶτος ἀντίδρασις τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ ὀλοτελῶς κατεπνίγη εἰς μίαν καὶ μόνην νύκτα, ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ χριστιανικός ἀντιχιτλερικός ὁσημέραι ἰσχυρότερος ἀποβαίνει, δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον ἡ χριστιανικὴ θρησκεία διὰ τῆς ἀντιδράσεώς τῆς νὰ σώσῃ τὴν Γερμανίαν ἀπὸ μίαν μεγάλην καὶ χιδαίαν τυραννίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν εἰς ὃν φέρεται ὑπὸ τῆς σημερινῆς Γερμανίας πόλεμον.

Παρήγορον.

Πόσον παρήγορον εἶναι ὅτι, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χάους καὶ τῆς συγχύσεως ἐκ τοῦ ἠθικοῦ ἐκτροχιασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀποκαλύπτουν τὰ διάφορα κοινοικὰ σκάνδαλα, εὐρίσκονται ἑκασταχοῦ σοβαρὰ δημοσιογραφικὰ ὄργανα ἐγείροντα τὴν φωνὴν των ἐναντίον τῆς καταστρατηγήσεως τῶν ἠθικῶν νόμων, τὸ μὲν ὡς φορεῖς τῆς ὁρθῆς περὶ τῆς ἠθικῆς ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν κέκτηται ἡ ὑγιὴς τῆς κοινοικίας μερίς, τὸ δὲ ὡς διδάσκαλοι τῆς ἠθικῆς δεοντολογίας καὶ ὁδηγοὶ τῶν ἀσταθῶν φύσεων. Διὰ τοῦτο ἀληθῆ ἀνακούφισιν αἰσθάνεται ἡ κοινὴ γνώμη ἑξ̄ ὅσον ἔγραφε περὶ τοῦ τελευταίου ἐν Γαλλίᾳ μεγάλου οἰκονομικοῦ σκανδάλου ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Γενεύης», διακηρύξασα ὅτι, «ἂν ἡ οἰκονομικὴ ὁργάνωσις μιᾶς χώρας δύναται νὰ χαρακτηρηθῇ ὡς ὑπόθεσις κομμαικῆ, ἡ ἠθικὴ ὅμως δὲν εἶνε ὑπόθεσις κόμματος». Ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς χαρακτηρησασα ὡς τεράστιον σφάλμα τὴν στάσιν τῆς πλειονοψηφίας τῆς γαλλικῆς βουλῆς, «ἥτις θεωρεῖ τὴν γενικὴν τῆς χώρας ἠθικὴν ὡς ὑπόθεσιν κόμματος», κηρύττει ὅτι «δὲν δύναται οἱ ἰσχύοντες νὰ ἐξευτελίζουν ἀτιμωρητῆ τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις εἶχε δημιουργήσει μίαν καθαρὰν ἀτμόσφαιραν εἰς τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ἐδηλητηρίαζον αἱ δηλητηριώδεις ἀπόλοιποι τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ». Τὰς τοιαύτας κρίσεις δέον νὰ λαμβάνωσι σοβαρῶς ἐπ' ὄψιν μάλιστα πάντων οἱ τὰ κοινὰ ἀσκοῦντες πολιτικοὶ ἄνδρες, οἱ ἐκ κομματικῶν λόγων ῥεπντες μὴ μόνον νὰ διχάζωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ κατακερματίζωσι κυριολεκτικῶς τὴν ἐνιαίαν ἠθικὴν κατὰ τὸ ἐκάστῳ συμφέρον.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν ὄντων.

Οἱ παλαιότεροι ζωολόγοι, ἐπὶ τὸ κράτος τῆς πρώτης ἐκ τῆς δαρβινεῖον ὑποθέσεως καταπλήξεως ἡρμύρευον τὰ τῆς ἐξέλιξεως τῶν ὄντων κατὰ τὴν δαρβινεῖον ἀντίληψιν, καὶ ἦτο τοῦτο εὐνόητον, ὡς ἐκ τοῦ καινοφανοῦς τῆς νέας εὐφροῦς θεωρίας καὶ τῆς μεγάλης αὐτῆς ῥοπῆς ἐπὶ τοῦ πολυκρότου ζητήματος τῆς γενέσεως τῶν ζωικῶν εἰδῶν. Ἀλλὰ ἡ ἔμμονη εἰς αὐτὴν καὶ σήμερον, μεθ' ὅσα ἠκολούθησαν μετὰ τὸν Δαρβῖνον, εἶνε τεκμήριον πραγματικῆς ἀνεπιστημοσύνης, τελείας ἐλλείψεως ἐπιστημονικῆς

ἐνημερότητας τῆς προόδου τῆς νέας Βιολογίας καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐκρηκτικῆς σπουδῆς τῶν φαινομένων τῆς κληρονομικότητος πορισμάτων, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἀπουσίας φιλοσοφικῆς ἐπιστάσεως ἐπὶ τῶν καθ' ὅλου ὄργανικῶν φαινομένων. Ταῦτα μετὰ λύπης ἀναγκασόμεθα νὰ σημειώσωμεν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ προχθὲς ἀκουσθέντος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐπὶ «τῆς ἐξελίξεως τῶν ὄντων» ἐναρκτηρίου μαθήματος τοῦ νέου ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Ζωολογίας, τὸ ὁποῖον, ὡς περιορισθὲν εἰς τὰ πασίγνωστα παλαιά, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀνεπιστημονικούς του δογματισμούς, ἀπροσδιονύσους, ἄλλως τε, καὶ πρὸς τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας τοῦ ἀγορητοῦ, δυσμενῶς ἐσχολιζέτο καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν κύκλων τῆς ἐκλεξάσης αὐτὸν Σχολῆς. Καὶ εἶνε λυπηρὸν εἰς τοὺς νεαροὺς οὐ τοιαύτη παρέχεται ἢ ἐπιστήμη εἰς τοὺς νεαροὺς σπουδαστάς, μαρτυροῦντας ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι ὅτι ἡ ζωὴ αὐτομάτως ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι ἐν τῷ ζητηματι τῆς γενέσεως τῶν ζωικῶν εἰδῶν τὰ σκῆπτρα κατέχει ἀκόμη ἡ θαρβίνειος ὑπόθεσις.

Ὁ Αἰτωλο-Ἀκαρνανίας Κωνσταντῖνος.

Ὁ ἀειμνηστος Μητροπολίτης Αἰτωλο-Ἀκαρνανίας Κωνσταντῖνος Κωνσταντινίδης γεννηθεὶς τῷ 1882 ἐν Βάρῃ τῆς Βουλγαρίας, τὴν μὲν πρώτην καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν ἔλαβεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, τῷ δὲ 1899 ἐγγράφει ἐν τῇ Α' τάξει τῆς ἐν Χάλκῃ Κ)πόλεως Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ διακοῦσας εὐδοκίμως τὰ μαθήματα πασῶν τῶν τάξεων αὐτῆς ἀπεφοίτησε τῷ 1907 ἀξιοῦντος τοῦ οὐκείου διπλώματος μετὰ βαθμοῦ «Ἄριστα». Κατὰ Σ)βριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους προσληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου ὡς Ἀρχιδιάκονος δικηκόνησεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ μετὰ ζήλου πολλοῦ, διὸ καὶ προήχθη βραδύτερον εἰς Πρεσβύτερον καὶ Ἀρχιμανδρίτην. Ὅτε δὲ διὰ τοὺς γνωστοὺς καιρικοὺς λόγους κατηγορήθη ἐν Θεσσαλονικίᾳ τὸ Ἀρχιερατικὸν Συμβούλιον προσελήφθη ὡς Α' Γραμματεὺς αὐτοῦ. Ἀκολούθως ἔλθων εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν διωρίσθη ὡς Β' Γραμματεὺς παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ, εὐδοκίμως δ' ἐπηρετήσας προήχθη κατόπιν εἰς Α' Γραμματεῖα, διετέλεσε δ' ὡς τοιοῦτος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1921. Ἀπολυθεὶς τότε διετέλεσεν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἐφημέριος ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἰ. ναῶ τῆς «Χρυσοκαστριωτίσσης», μὴ δυνάμενος ὅμως νὰ μένῃ ὑπὸ τὰς συνθήκας ἐκεῖνας εἰς Ἀθήνας, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολογίας ἄχρι τοῦ Ἀβρίου τοῦ 1922, ὅτε ἐξελέγη Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Τὴν λαοῦσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν διαποιμάνας θεοφιλῶς μέχρι τῶν τελευταίων τῆς ζωῆς του στιγμῶν, ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον συνεπείᾳ ὀργανικῆς παθήσεως τῆς καρδίας καταλιπὼν μνήμην ἀγαθὴν.

Οἱ «Ἐκκλησ. Καίριοι» τοῦ Λονδίνου ἀνέγραψαν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς πώλησεως τοῦ Συναϊτικοῦ κώδικος ὑπὸ τῶν Σοβιετ δὲν εἶναι νέον : πρὸ τῶν ἐτῶν διεπραγματεύοντο πρὸς τοὺς ἀμερικανοὺς τὴν πώλησιν ἀξιοῦντες ἀντίτιμον

£ 250,000. Ἡ πρότασις συνήνευσεν ἄρρησιν, ἀγνωστον διὰ ποίαν αἰτίαν. Κατόπιν αἱ διαπραγματεύσεις ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἤδη ἀπὸ τριετίας, μόλις δὲ ἐπ' ἐσχάτων ἐπῆλθε συμφωνία, ἀφοῦ τὸ ἀντίτιμον κατωρθώθη νὰ ὑποβιβασθῆ εἰς £ 100,000, μεσολαβούντος τοῦ Sir Frederic Kenyon, δεινοῦ γνῶστον τῶν ἀγιογραφικῶν χειρογράφων. Ἡ ἀγγελία τῆς ἐπιτευχθείσης συμφωνίας ἐγένετο εἰς τὴν βουλὴν ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ, εἰπόντος ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ βοηθήσῃ τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ἵνα ἀποκτήσῃ τὸν περιπυστον κώδικα, ἢ δ' ἀγγελία συνήνευσεν γενικὴν ἐπιδοκιμασίαν. Τὸ ἐν λόγῳ φύλλον προσθέντι, ὅτι τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος ἔχει λόγους νὰ ἦνε ἱκανοποιημένον ἐκ τοῦ ὅτι σήμερον κατέστη ἰδιοκτῆτης τῶν τριῶν ἐκ τῶν τεσσάρων κυριατέρων ἀθηναικῶν χειρογράφων τοῦ κειμένου τῆς Κ. Διαθήκης. Εἶνε δὲ ταῦτα ὁ Codex Bezae, δωρηθεὶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Cambridge ὑπὸ ἐνός φίλου τοῦ Καλβίνου τῷ 1581, εἶνε δὲ τοῦ 5' αἰῶνος Εἶνε, ἔπειτα, ὁ Ἀλεξανδρινὸς κώδιξ, τοῦ 6' αἰῶνος, δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως πρὸς Κάρολον τὸν Α' τῷ 1628. Ὁ κώδιξ οὗτος τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπέκειτο ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Γεωργίου Β', ἔπειτα δὲ ἀπετέθη εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ὡς τμήμα τῆς ἑθνικῆς συλλογῆς. Εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο κώδικας ἤδη προσετέθη καὶ ὁ Συναϊτικὸς, κατὰ τοὺς κριτικοὺς ἀρχαιότερος τῶν δύο προηγουμένων, «καταστήσας τὴν Ἀγγλίαν τὸ πλουσιώτερον ἐν τῷ κόσμῳ ἔθνος εἰς ἀρχαίας πηγὰς τῆς ἱεράς φιλολογίας».

Ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς 27 παρελθόντος Δεκεμβρίου τὸ περικλυτὸν χειρόγραφον εἶχεν ἐκτεθῆ ἐν τῇ κεντρικῇ αἰθούσῃ τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου, χιλιάδες δ' ἐπισκεπτῶν παρήλαυνον πρὸ αὐτοῦ ἐν συνεχεί «οὐρᾷ» ἵνα τὸ θαυμάσουν ἐκ τοῦ πλησίον. Τούτων τις, ἰδὼν πατέρα ἀνιψοῦντα τὸ μικρὸν τοῦ τέκνου μέχρι τοῦ χειρογράφου διὰ τὰ ἴδια καὶ ὁ μικρὸς τὸν πολύτιμον κώδικα, λέγει ὅτι ἀμέσως ἐνεθυμήθη τὸ τοῦ Ἡσαίου «ὡ ζῶντες εὐλογησοῦσι σε ὃν τρόπον κἀγώ : ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιῶσα ἂ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην σου», κατὰ δὲ τὸ ἑβραϊκόν, —σαφέστερον—: «μόνον ὁ ζωντανὸς θὰ σε δοξάσῃ, ὡς τώρα ἐγώ : ὁ πατήρ θὰ ἐξαγγελίῃ εἰς τὰ τέκνα σου τὴν ἀλήθειάν σου». Τὸ ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ἐν τῷ τύπῳ ἠκούσθησάν καὶ γινῶμαι ἀποδοκιμαστικαί τῆς γενομένης ἀγορᾶς: τὰ χρήματα—εἶπον—τὰ ὅποια ἐδανήθησαν πρὸς ἀγοράν τοῦ ἐν λόγῳ κώδικος, θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθῶσι καλλίτερον διὰ τὰς ὑψ' ἑς διατελοῦμεν δεινὰς περιστάσεις: διότι, ἐπὶ τέλους, ὁ Συναϊτικὸς κώδιξ εἶνε χειρόγραφον πασίγνωστον, ἀναπαράχθῃν ἤδη διὰ τῆς φωτογραφίας εἰς ἑκατοντάδας, ἂν μὴ καὶ εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων.

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδρίας τῆς ἐβδομάδος ταύτης, ἐξετάσασα διαφόρους διοικητικὰς ὑποθέσεις. Κατήρτισε δὲ καὶ ἐπιτροπὴν ὅπως συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐρησμεμάτων καὶ Παιδείας διὰ ζητήματα σχετικὰ πρὸς τὸν ἐφημεριακὸν κληρὸν. Ἀπὸ πολλοῦ διαμένων ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Νοσοκομείῳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ πρὸς νοσηλείαν ὁ Μητροπολίτης Αἰτωλοακαρνανίας Κωνσταντῖνος τὴν παρελθούσαν Τρίτην περὶ ὥριν 4 1/4 μ. μ. ἐτελεύτησε τὸν βίον. Τὸ σκῆνος αὐτοῦ ἐκ τοῦ Νοσοκομείου μετὰ τὴν προπαρασκευηὴν ἐκομίσθη ἀργὰ τὸν νύκτα εἰς τὸν ἱερόν ναόν τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, ἐκείθεν δὲ τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν Καθεδρικὸν ναόν, ὅπου ἐψάλη ἡ ἱερὰ Ἀκολουθία τῆς κηδείας. Ἐχοροστάτησεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τῶν Σεβ. Συνέδρων Νιγηρίτης, Πτολεμαίδος, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, Σισανίου καὶ Σιατίστης, Θήρας, Λευκάδος, παρίσταντο δὲ πάντες οἱ Σύνοδοι καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Ἀρχιερεῖς, ἱκανοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ εὐσεβεῖς ἐκκλησίασμα παρακολούθησαν μετ' εὐλαβείας τὴν κηδείαν τοῦ Ἱεράρχου. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ὠμίλησεν ἐκθέ-

σας τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Μετὰ τοῦτο ὁ νεκρὸς ἀνεκομίσθη εἰς Πειραιᾶ, ἀπονεμηθεισὼν εἰς αὐτὸν τῶν προσηκουσῶν στρατιωτικῶν τιμῶν, ἵνα μεταφερθῆ εἰς Μεσολόγγιον ὅπου καὶ θὰ ταφῆ κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ ποιμνίου του.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 19 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἀπεφάσισεν ὅπως δι' ἐγγράφου αὐτῆς παρακαλέσῃ τὴν Διευθύνσιν Ἀστυνομίας Πόλεων, ἵνα προβῆ εἰς τὴν ἀπέλασιν τῶν ἀνευ ἀδείας περιφερομένων ἐνταῦθα κληρικῶν.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν χορήγησιν τῷ ἱεροκέρυκι τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Φωκίδος ἀρχιμ. Ἀνανία Μάνφ τῆς, ἣν ἤγησατο, δεκαήμερου ἀδείας ἀπουσίας δι' Ἀθήνας.

— Ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ζακύνθου ἀνεκοίνας τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὸν θάνατον τοῦ ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς μονῆς Στροφάδων καὶ ἁγίου Διονυσίου ἀρχιμ. Δανιὴλ Παπαδάτου καὶ τὸν ἀντ' αὐτοῦ διορισμὸν τοιοῦτου τοῦ ἀρχιμ. Δανιὴλ Γιγάντε.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀνεκοίνας τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Δ. διορίσθησαν μέλη τοῦ παρὰ τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Φλωρίνης ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου τακτικά μὲν οἱ 1) ἀρχιμ. Νικόλαος Μελίδης καὶ 2) οἰκονομ. Χρ. Παπακωνσταντίνου, ἀναπληρωματικά δὲ οἱ 1) πρωτ. Δημ. Δράμπης καὶ 2) ἀρχιμ. Ἄθαν. Παπαϊωάννου.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐχορήγησε τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Τρίκκης καὶ Σταγῶν τὴν, ἣν ἤγησατο, δεκαπενθήμερον ἀδειαν ἀπουσίας δι' Ἀθήνας.

— Κατόπιν σχετικοῦ ἐγγράφου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κασανδρείας πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον παρεκάλεσεν αὐτὴ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅπως λάβῃ τὴν δέουσαν πρόνοιαν, ἵνα αἱ γαῖαι τῆς ἱ. μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἀπαλλαγῶσι πάσης φορολογίας πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐκ τούτων συντηρουμένης Ἱερτικῆς Σχολῆς.

— Χθὲς Παρασκευὴν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σπάρτης καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης ἐπισκέφθησαν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας καὶ συνομίλησαν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Καλαμῶν ἐκτιμῶν τὴν μακρὰν θρησκευτικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ αἰδίου Μητροπολίτου Μεσσηνίας Μελετίου ὠνόμασε μίαν τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως Καλαμῶν «Ὁδὸς Μητροπολίτου Μελετίου». Ὁ αἰδίδιμος Μεσσηνίας Μελετίου ἀφιέρωσε πάντα μὲν τὰ πολῦτιμα ἀρχιερατικά του ἄμρια εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Καλαμῶν, τὴν δὲ πλουσίαν του βιβλιοθήκην εἰς τὴν Δαϊκὴν Βιβλιοθήκην τῆς πόλεως, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὸ ἑκατομμύριον δραχμῶν, ὥρσαν ἵνα χρησιμεύῃ ὡς μητροπολιτικὸν μέγαρον. Ζῶν δ' ἔτι εἶχε δωρῆσει δραχ. 100,000 εἰς τὸ Ἄλεξανδράκειον νοσοκομεῖον Καλαμῶν.

— Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν Καρδίτῃ γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἡ «Ἀθηνᾶ». Τὸ σωματεῖον τοῦτο, ὅπερ εἶχεν ἐπισκεφθῆ καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐν Καρδίτῃ διατριβὴν του, διατηρεῖ λαϊκὴν βιβλιοθήκην, νυκτερινὴν σχολὴν ἀπόρων παιδῶν καὶ νυκτερινὴν ἐπαγγελματικὴν σχολὴν ἀναγνωσθεῖσαν διὰ Π. Δ. Ἡ συνέλευσις κατὰ πρότασιν τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀ. Βογιατζῆ, δικηγόρου, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰερεκίηλ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ παρεχομένην ποικιλότροπον προστασίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἐν τῷ «Ἀπ. Βαρνάβᾳ» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου δημοσιεύονται αἱ γνώμαι τῶν ἐξορίστων μητροπολιτῶν Κιτίου καὶ Κυρηναίας περὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος. Ἀμφότεροι οἱ ἱεράρχαι ἀποκροῦσιν οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου παρεκτὸς τοῦ κανονικοῦ, συμφώνως πρὸς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. «Προφανῶς ἡ κυβέρνησις ἔχει

παραπεισθῆ, ὅτι τοιαῦτα μέσα νόμιμα καὶ κανονικά ὑπάρχουν, — γράφει σὺν ἄλλοις ὁ σεβ. μητροπ. Κιτίου. Ἀλλὰ μόνον ἄμοιροι τοῦ κανονικοῦ δικαίου θὰ ἠδύνατο νὰ γνωματεύσων καὶ νὰ μεταδώσων τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς κατ' ἀνάγκην μὴ μεμυημένους, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ πρόοδος τῆς ἐκλογῆς ἐπισκόπου καὶ δὴ τοῦ Πρώτου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἀνευ τῆς ἐπὶ Συνόδου αὐτοπροσώπου παρουσιάσεως τριῶν τοῦλάχιστον τούτων, «συμψήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων καὶ διὰ γραμμάτων συντιθεμένων». Μέσα δι' ὧν θὰ παροράτο τὸ σταθερὸν τοῦτο δικαίωμα τῶν τῆς ἐπαρχίας Κανονικῶν ἐπισκόπων . . . νὰ περιλέξουν ἔτι μᾶλλον τὴν κατάστασιν διὰ ἐνεργείας πρὸς παράνομον, ἀντικανονικὴν, καὶ συνεπῶς ἀκυρον ἐκλογὴν ἥτις δυνατόν μὲν νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἐκκλησιαστικῶς δὲν προάφεται νὰ κυρωθῆ οὔτε ἔσωθεν, οὔτε ἔξωθεν, οὔτω δὲ τὰ σχίσματα καὶ αἱ διαιρέσεις θέλουσιν διαιωνισθῆ Ἄς ἐλπίζωμεν ὅμως ὅτι ἡ Κυβέρνησις . . . θὰ πράξῃ ὅτι ἐξ ὑπαρχῆς ἐνεδεικνυτο. δίδουσα τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς κανονικοὺς τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου Ἐπισκόπους νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ Κανονικοῦ καθήκοντος ὑποχρεώσεις τῶν γενικῶς καὶ εἰδικῶς προκειμένου περὶ τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου . . . Παρεγκλίσις ἀπὸ τῆς βασικῆς ταύτης καὶ κανονικῆς ἀρχῆς οὔτε τῷ προεδρευόντι νομίμως ἐπιτρέπεται, ἀλλ' οὔτε τοῦτον, τοὺς ἀποδεχθησομένους τὴν μετᾶλθσιν ἀναπληρωτὰς καὶ τοὺς εἰς τοῦτο συγκατατεθησομένους ἀπαλλάσσει εὐθύνης διὰ τὴν παρᾶβλεψιν τῶν δικαιωμάτων τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων Κύπρου . . .». Ὁ δὲ σεβ. μητροπ. Κυρηναίας μεταξὺ ἄλλων σημειοῖ ὅτι «ὁ Τοποτηρητὴς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκλογὴν, λόγῳ τῆς ἐξορίας τῶν δύο Συνοδικῶν, ἐνεργῶν μονομερῶς καὶ αὐτοβούλως ἀνευ τῆς γνώμης καὶ ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἄλλ' ἡ Ἱερὰ Σύνοδος — καὶ μόνον αὕτη — δικαιοῦται νὰ ἀναβάλλῃ αὐτὴν ὡς ἀνάγκη διὰ σοβαροῦς καὶ ἀποχρώντας λόγους θεωρεῖ τοῦτο ἐπιβεβλημένον, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐν προκειμένῳ ὁμόφωνος ἀπόφασις αὐτῆς, καθ' ἣν ἡ ἐκλογὴ Ἀρχιεπισκόπου ἀναβάλλεται μέχρις ἄρσεως τῶν ἐπιπροσθούτων ἐμποδίων . . . Καὶ τὴν μὲν κανονικὴν εὐθύνην τῆς ἀποφάσεως τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐκλογῆς ἀναλαμβάνει ἀκεραίαν ἡ Ἱ. Σύνοδος, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν εὐθύνην τῆς μεταιώσεως αὐτῆς, ἥτις βαρῦνει ἐξ ὀλοκλήρου ἄλλους».

ΔΗΛΩΣΙΣ

Καθίσταται γνωστὸν ὅτι κ. Θ. Κ. Θεοδωρόπουλος καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ φερομένη ὡς ἰδρυθεῖσα «ὀργάνωσις Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Συνεργασίας» ὡς καὶ τὸ περιοδικὸν «Συνεργασία», οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν «Ἀποστολικὴν Διακονίαν (Ἱεραποστολὴν) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἢ ἄλλην τινὰ ἐπίσημον Ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν.

(ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀπ. Διακονίας)

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 81 τοῦ 5439, «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακάς θέσεις τῶν ἐνοριῶν Ζερβαχωρίου, Νεροχωρίου, Σκουπίτσας, Σίδερης καὶ Νέας Σελευκίας, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν μέχρι 15ης τ.μ. μηνὸς Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. τὰς ἐγγράφους αἰτήσεις τῶν μετὰ τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ νόμου 5439 (ἄρθρ. 83) πιστοποιητικῶν. Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1934. † Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Γεώργιος.

Τύποις «Φοῖνικος», Ὁδὸς Σταδίου 41, Ἀθῆναι